ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Абдулзода Зиёдулло Назар дар мавзуи ««Тухфаи шоҳӣ»-и Мирзо Абдулазими Сомӣ ҳамчун сарчашмаи таърихӣ» барои дарёфти унвони номзади илмҳои таърих аз рӯи ихтисоси 07.00.09 – Таърихнигорӣ, манбаъшиносӣ ва методҳои таҳқиқоти таърихӣ (илмҳои таърих)

Гуфтан ба маврид аст, ки сарчашмаҳои хаттии таърихӣ, пеш аз ҳама аз он нуқтаи назар ҷолиби таваҷҷуҳ мебошанд, ки онҳо новобаста аз сифат ва арзиши худ моро аз кадом як воқеаи ношинохтае огоҳ месозанд ва яке аз чунин рисолаҳои таърихӣ асари “Туҳфаи шоҳӣ”-и Мирзо Абдулазими Сомии Бӯстонист, мебошад ки муаллиф муддати тӯлонӣ дар хидмати амир буд ва вазифаи воқеанигори расмии сипоҳи Бухороро ба зимма дошт, шоҳиди бевоситаи бисёре аз вақоеи даврони ҳукумати ин амир, амсоли ҷангҳои ӯ бо ҳокимони Шаҳрисабз ва Россия маҳсуб меёбад.

Муаллиф бори аввал рӯзгор ва осори Мирзо Абдулазими Сомиро ба шакли комил, дар заминаи таълифоти муаллиф ва қиёси он бо дигар сарчашмаву таҳқиқот мавриди таҳқиқ қарор додааст.

Бинобар ин диссертасияи Абдулзода З.Н. дар мавзуи ««Туҳфаи шоҳӣ»-и Мирзо Абдулазими Сомӣ ҳамчун сарчашмаи таърихӣ» як пажӯҳиши илмии арзишманд аст. Ин мавзуъ дар таърихнигории ватанӣ усулан камомӯхташуда мебошад. Муаллиф муҳим будани мавзуи мавриди таҳқиқро асоснок намуда, дараҷаи омӯзиши онро муайян сохта, ҳадаф ва вазифи таҳқиқотро возеҳ баён намуда, ҳамчунин ба андозаи зарурӣ навовариҳоро мушаххас намуда, аҳамияти назарӣ ва илмии рисоларо ошкор намудааст.

Сохтори рисола, мантиқан ба танзим даровардани матолиб, усули таҳлил ва баёни маводи бадастомада аз сарчашмаи бойгонӣ ба талаботе, ки барои сазовор шудан ба унвони номзади илми таърих муайян шудааст, ҷавобгӯй мебошанд.

Муаллифи рисола дар натиҷаи баррасиҳои қиёсӣ мубрам будани мавзуъро дар он муайян кардааст, ки накши бойгонӣ ва маълумотҳои бойгонии мазкур роҷеъ ба авзои сиёсӣ, иқтисодӣ ва фарҳангии

Тоҷикистони соҳибистиқлол аз мушоҳидоти шахсии муаллиф маншаи асосӣ мегиранд.

Баръало малум мегардад, ки ҳалли муваффақиятомези вазифаи гузошташуда дар назди муаллиф то ҳадди зиёде бо истифодаи моҳиронаи муҳаққиқ аз усулҳои таҳқиқи умумӣ ва хос ба даст омадааст, ки аз ҷумлаи онҳо таҳлили маҷмуӣ, таҳлилӣ-сохторӣ ва татбиқӣ-муқоисавӣ ба ҳисоб мераванд.

Муаллифи рисола ба ҳадафи таҳқиқот аз тариқи таҳлил исбот кардааст, ки имрӯз натанҳо таърихи кишвар дар маҷмуъ омӯхта шавад, балки таърихи авзои сиёсӣ ва низоми идории Хуросон ва Мовароуннаҳри асрҳои XVIII - XIX мухталифи кишвар ҳамчун манбаи таҳқиқ қарор гиранд.

Кори дақиқ бо манобеи сарчашмавӣ ва натиҷагириҳои маҷмуии илмӣ, ки дар тамоми бахшҳои рисолаи илмӣ мушоҳида мешавад, ба мо ин имконро медиҳад, то хулоса кунем, ки ҳадаф ва вазифи таъйиншуда дар рисола ҳалли худро ёфтаанд.

Хидмати арзишманди муаллифи рисола боз дар он зоҳир мешавад, ки муҳаққиқ илова ба омӯзиши сарчашмаҳо, инчунин асарҳое, ки дар инъикоси замони ҳукмронии амир Музаффар ва истилои Осиёи Миёна аз ҷониби лашкари Россияи подшоҳӣ маълумоти муҳим доранд, дохил намудааст.

Арзиши таҳқиқот, ба назари мо, дар он зоҳир мешавад, ки дар илми таърих як таҳқиқоти мустақил ва ҷомеъ анҷом ёфтааст.

Дар рисолаи илмӣ дараҷаи эътимоднокии “Туҳфаи шоҳӣ”-и Сомӣ ҳамчун манбаъ дар инъикоси сиёсати минтақавӣ ва лашкаркашиҳои хонадони манғития ба дигар мулкҳои Осиёи Миёна дар нимаи дуюми асри XVIII - XIX мавриди таҳлил қарор дода шудааст.

Автореферат матолиби рисоларо пурра инъикос намуда, корҳои мунташиршуда нишондиҳандаи ҷанбаҳои аслии таҳқиқот ба ҳисоб мераванд.

Хулоса, диссертатсияи Абдулзода Зиёдулло Назар дар мавзуи ««Туҳфаи шоҳӣ»-и Мирзо Абдулазими Сомӣ ҳамчун сарчашмаи таърихӣ» ба талабот ва меъёрҳои муайяншудаи марбут ба диссертасияҳои номзадии

КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯй буда, муаллифи он сазовори гирифтани дараҷаи илмии номзади илмҳои таърих аз рӯи ихтисоси 07.00.09 – Таърихнигорӣ, манбаъшиносӣ ва методҳои таҳқиқоти таърихӣ (илмҳои таърих) сазовор аст.

Доктори илмҳои таърих, дотсент,
мудири кафедраи таърихи умумӣ ва
фарҳангшиносии Муассисаи давлатии
таълимии “Донишгоҳи давлатии Бохтар
ба номи Носири Хусрав” **Алимов Давлаталӣ Халилович**
1.09.2023

Имзои доктори илмҳои таърих, дотсент
Алимов Д.Х.-ро тасдиқ мекунам:
Сардори ШК ва КМ МДТ “ДДБ ба номи
Носири Хусрав”: Шукурзод Ҷамшед Абдуалим

Суроға: 735140, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш. Бохтар, кӯчаи Айнӣ 67,
МДТ “ДДБ ба номи Носири Хусрав”,
тел.: (83222) 2-54-81, (83222) 2-22-53
http: // www. btsu.tj, E-mail: ktsu78@ mail.ru
04.09.2023.